

Centralizētais eksāmens par vispārējās vidējās izglītības apguvi
VĒSTURE
 (augstākais mācību satura apguves līmenis)
Vērtēšanas kritēriji

1. Zināšanas, izpratne, vēstures avotu analīze (kopā 53 punkti)

Uzd. Nr.		Vērtēšanas kritērijs	Punkti kopā
1.	1.-4.	Zināšanas par kariem un konfliktiem, un reliģiju. 1 punkts – par katru pareizi izvēlētu atbildi.	4
2.	5.-7.	Zināšanas par reliģiski politiskiem notikumiem. 1 punkts – par katru pareizi izvēlētu atbildi.	3
3.	8.-10.	Izpratne par idejām par valsti. 1 punkts – par katru pareizi izvēlētu atbildi.	3
4.		Izpratne par starptautisko situāciju Eiropā Otrā pasaules kara un Aukstā kara apstākļos.	7
	11.	Vērtē līmeņos, kopā 4 punkti . 2 punkti – identificēts konkrētais vēstures notikums un aprakstīta tā saistība ar Čehoslovākiju (par abiem precīzi aprakstītiem notikumiem 4 punkti); 1 punkts – tikai identificēts vēstures notikums; 1 punkts – tikai precīzi identificētas valstis, kuru simboli izmantoti; 0 punkti – atbilde nav sniegta vai uzrakstīta tikai 1 precīza valsts, vai abas valstis uzrakstītas vispārināti, piemēram: Vācija un Krievija.	
	12.	Vērtē līmeņos, kopā 3 punkti . 3 punkti – skaidrojums loģisks, tajā izmantoti konkrēto simbolu salīdzināšana un/vai autora iesaistes, un/vai vēsturiskā perioda skaidrojumi; 2 punkti – skaidrojumā izmantoti vēsturisko notikumu salīdzināšana paralēles vai skaidrots tikai “autora faktors”; 1 punkts – skaidrojumā dots emocionāls notikumu vērtējums; 0 punkti – nosaukti vēsturiskie notikumi vai simboli, kas redzami attēlā bez skaidrojuma vai atbilde nav sniegta.	
5.		Izpratne par ģeopolitisko situāciju Eiropā 20.gs.starpkara periodā.	4
	13.	1 punkts – par kartoshēmai atbilstošo laika periodu.	
	14.	Kopā 3 punkti . 1 punkts – par katru pareizu, atšķirīgu valstu pazīmi, kas attiecināma tikai uz konkrēto periodu (pazīmes var būt saistītas ar vienu valsti, piem., Lietuvas galvaspilsēta Kauņa, Viļņa nav Lietuvas teritorijā).	
6.		Salīdzina dažādas notikuma interpretācijas no dažādiem skatu punktiem.	8
	15.	Vērtē līmeņos, par katra attēla noteikšanu 2 punkti, kopā 4 punkti .	

		2 punkti – loģiskā pamatojumā sasaistīta tekstā atrodamo norāžu un attēla analīze, lietota zinātniska terminoloģija, fakti; 1 punkts – pamatojums vispārīgs, pamatojumā nav teksta un attēla sasaistes; 0 punkti – nepareizs burts vai atbilstošs teksta burts bez pamatojuma, vai pamatojums neatbilst vēsturiskajai situācijai.	
	16.	Vērtē līmeņos, kopā 4 punkti. 4 punkti – - o skaidro, izmantojot faktus un terminoloģiju, kāda bija attieksme pret pieminēti padomju laikā, kāda neatkarības laikā, un norāda izmaiņu cēloni; - o izmantojot vēstures faktus, terminoloģiju, secina, ka vēsturiskās/politiskās situācijas maiņa noteica attieksmes izmaiņas pret pieminēti, - o parāda izpratni, kāda atšķirība “sarkanie strēlnieki” no 1917.gada un “strēlnieki” no 1915.gada; 3 punkti – skaidro, kāda bija attieksme katrā no periodiem, bet nenorāda cēloni; 2 punkti – skaidro, kāda attieksme bija vienā no periodiem otra perioda attieksme nosaukta (saprotama); 1 punkts – uzraksta tikai attieksmi pret pieminēti, nesniedzot skaidrojumu; 0 punkti – nav atbildēts vai secinājumi, skaidrojumi neatbilstoši vēsturiskajai situācijai, izmanto attēlu aprakstu, tekstu citātus.	
7.	Analizē vēstures avotus par vēstures notikumiem un procesiem, kas saistīti ar valsti, demonstrē izpratni par dzimuma lomas paradigmas izmaiņām 20 gs. dažādos politiskajos režīmos.		24
	17.	Vērtē līmeņos, par katra kritērija noteikšanu un analīzi 3 punkti, kopā 6 punkti. 1 punkts – par katru teorētisku, zinātniski pareizu avotu analīzes kritēriju (kopā 2 punkt); 2 punkti – kritērijs izmantots, skaidrojot konkrēto vēstures avotu – kopā 4 punkti; 1 punkts – aprakstīts kritērijs, neanalizējot konkrēto avotu; 0 punkti – uzrakstīti vispārīgi kritēriji bez paskaidrojuma, piem., laiks, autors u.tml. vai nav sniegta atbilde.	
	18.	Par katra avota tapšanas mērķi un vēsturisko situāciju – 2 punkti, kopā 4 punkti. 1 punkts – izprasts avota tapšanas mērķis; 0 punkti – atstāstīts avota teksts; 1 punkts - raksturota vēsturiskā situācija, izmantojot atbilstošu terminoloģiju; 0 punkti – nav izpratnes par vēsturisko fonu.	
	19.	Vērtē līmeņos, par katru terminu – 3 punkti, kopā 6 punkti. 3 punkti – noteikts precīzs konkrētajam vēstures periodam atbilstošs termins un dots tā izskaidrojums (termini: kameras un vadonis, vadoņa idejas, vienības ideja);	

		2 punkti – atrasts precīzs vēsturiskajam periodam atbilstošs termins, bet skaidrojums nepilnīgs, neprecīzs; atrasts termins, kas attiecas uz konkrēto laika periodu, bet nav periodu raksturojošs; termins skaidrots precīzi; 1 punkts – ir tikai periodam atbilstošs termins no avota A 0 punkti – termins nav rakstīts, vai termins/apzīmējums var attiekties uz jebkuru vēsturisko periodu, termins nav no avota A.	
	20.	Vērtē līmeņos, kopā 4 punkti. 4 punkti – noformulēti divi atšķirīgi viedokļi, katrs viedoklis skaidrots, izmantojot konkrēto vēsturisko situāciju; 3 punkti – noformulēti divi atšķirīgi viedokļi, viens viedoklis skaidrots, izmantojot konkrēto vēsturisko situāciju, otra viedokļa skaidrojums ir pārstāsts; 2 punkti – noformulēti divi atšķirīgi viedokļi, skaidrojumā ir viedokļu pārstāsts; 1 punkts – noformulēts viens viedoklis un skaidrojumā pārstāsts; 0 punkti – viedoklis nav uzrakstīts vai uzrakstīts nepilnīgi (neloģiska frāze).	
	21.	Vērtē līmeņos, kopā 4 punkti. 4 punkti – loģiski secinājumi, demonstrēta izpratni par to, ka jāsecina par diviem vēstures periodiem, ir izpratne par periodu politiskajām, sociāli ekonomiskajām īpatnībām, izpratne, ka jautājums neattiecas tikai uz sievietēm. 3 punkti – loģiski secinājumi, demonstrēta izpratni par to, ka jāsecina par diviem vēstures periodiem, ir daļēja izpratne par periodu politiskajām, sociāli ekonomiskajām īpatnībām vai izsmeļoša atbilde, bet reducēta tikai uz sievietēm. 2 – periodam atbilstošs secinājums, bet nenodala divus periodus, pamatojums vispārīgs, vai emocionāls; 1 – secinājums vispārīgs, bez pamatojuma; 0 – secinājumā viena frāze, vai secinājums nav rakstīts.	

2. daļa. Viedokļa analīze, argumentēšana (kopā 44 punkti)

Uzd. Nr.	Vērtēšanas kritērijs	Punkti kopā
1.	Par katrām atbilstoši noteiktām sekām – 1 punkts. Jāievēro, ka atbildei jābūt no konkrētā teksta, jāraksta konkrētas sekas (vispārinājumi netiek vērtēti), skolēna atbilde var būt secinājums no konkrētā teksta.	4
2.	Vērtē līmeņos. 4 punkti – par detalizēti izvērtētām divām pareizi izvēlētām sekām; 3 punkti – par vienu detalizēti izvērtētu un vienu virspusīgi izvērtētām sekām; 2 punkti – par detalizēti izvērtētu vienu seku vai divām virspusīgi izvērtētām sekām; 1 punkts – par virspusīgi izvērtētām vienām sekām; 0 punkti – atbilde nav rakstīta vai izvēlētas neatbilstošas sekas.	4
3.	1 punkts – par katru atbilstoši uzdevumam noteiktu terminu – kopā 2 punkti; 2 punkti – par precīzi izskaidrotu katru terminu, demonstrējot izpratni par padomju laikmetu; 1 punkts – par virspusīgi vai neprecīzi izskaidrotu terminu; 0 punkti – termins neraksturo laikmetu vai atbilde nav sniegta.	6
4.	2 punkti – par divu terminu atbilstošu īsu skaidrojumu; 1 punkts – par viena termina atbilstošu īsu skaidrojumu.	2
5.	Vērtē prasmi izvirzīt viedokli un to pamatot. Viedokli (piekrīt/nepiekrīt) nevērtē, vērtē prasmi izvirzīt viedokli un pamatot to ar faktiem terminiem. 5.1. Vērtē līmeņos, kopā 8 punkti (4 punkti par katru pamatojumu) 4 punkti – par kritiski analizētu vēsturnieka viedokli, piedāvājot alternatīvus skaidrojumus un saistot to ar plašākiem vēstures procesiem un politisko attīstību; 3 punkti – par viedokli, kura pamatojumā, izmantot zināšanas par revolūcijas notikumiem, sociālajām grupām un to reakciju uz revolūciju; 2 punkti – par viedokli, kura pamatojumā izmantoti tikai daži fakti, nesniedzot plašāku argumentāciju; 1 punkts – par virspusēju viedokli (piekrišanu vai nepiekrišanu), neizmantojot vēstures zināšanas vai argumentus; 0 punkti – uzdevums nav pildīts vai atbilde nav saistīta ar jautājumu. 5.2. Vērtē līmeņos, kopā 4 punkti. 4 punkti – par analizētu vēsturnieka viedokli, sniedzot kritisku vērtējumu, kā ideoloģiskie uzskati varēja ietekmēt vēsturnieka notikumu interpretāciju un kā tas atspoguļojas vēsturē; 3 punkti – par paskaidrojumu, kā vēsturnieka ideoloģiskā nostāja ietekmēja viņa viedokli, saistot to ar konkrēto ideoloģiju un notikumu interpretāciju, trūkst kritiskā vērtējuma; 2 punkti – par nosauktiem diviem aspektiem, bet to analīze ir virspusēja vai nav saistīta ar vēstures kontekstu; 1 punkts – par nosauktu vienu aspektu, bez padziļinātas analīzes; 0 punkti – uzdevums nav pildīts vai atbilde nav saistīta ar jautājumu.	12

6. uzdevums. Vērtē līmeņos, (kopā 16 punkti)

Kritērijs/ punkti	4	3	2	1	0
Argumenta struktūra	levērota argumenta struktūru (apgalvojums, pamatojums, pierādījumi, pretējais apgalvojums un tā atspēkojums), apgalvojums precīzi atbilstošs tematam, visi argumenta struktūras elementi ir skaidri un savstarpēji loģiski saistīti.	Uzrakstītas/ saskatāmas visas argumenta sastāvdaļas, apgalvojums daļēji saistīts ar tematu, struktūras elementi ir savstarpēji saistīti.	Argumenta struktūra saskatāma daļēji (trūkst kāda argumenta struktūras vienība) vai savstarpējā saistība starp struktūras elementiem ieraugāma netieši.	Atbildē ieraugāma kāda argumenta struktūras daļa, Nav demonstrēta saistību starp argumenta struktūras vienībām.	Teksts ir haotisks, nav strukturēts.
Vēsturiskā konteksta zināšanas un izpratne	Demonstrētas tematam atbilstošas daudzpusīgas vēsturiskā konteksta zināšanas un izpratne, demonstrēta prasme sasaistīt konkrētus notikumus ar plašākiem vēstures procesiem, skatot tos no dažādām perspektīvām.	Demonstrētas tematam atbilstošas vēsturiskā konteksta zināšanas un izpratne, apskatot tematu šaurā kontekstā.	Demonstrētās zināšanas par vēsturisko kontekstu ir nepilnīgas vai virspusējas un/vai tikai daļēji atbilstošas apgalvojuma pamatošanai.	Demonstrētas minimālas vēsturiskā konteksta zināšanas un izpratne.	Zināšanas un izpratne nav saistītas ar apgalvojumu vai zināšanas un izpratne netiek demonstrētas.
Pamatojuma un pierādījuma kvalitāte (faktu, jēdzienu un zinātniskās valodas lietojums)	Pamatojums balstās uz atbilstošiem un precīziem pierādījumiem, to izvērtējumu, jēdzieni un zinātniskā valoda t lietota precīzi, fakti ir izvēlēti atbilstoši un pietiekami, lai pamatotu apgalvojumu.	Pamatojums ar pierādījumiem pierāda apgalvojumu, fakti un jēdzieni tiek izmantoti precīzi un atbilstoši, lietota zinātniska valoda ar retiem izņēmumiem.	Pamatojums ir nepietiekošs, lai skaidrotu apgalvojumu, pierādījumi (fakti) ir daļēji un/vai selektīvi apgalvojuma pamatošanai. Jēdzieni un zinātniskā valoda tiek izmantoti ar atsevišķām neprecizitātēm.	Pamatojuma pierādījumu trūkst vai tie ir kļūdaini vai neatbilstoši, zinātniskā valoda lietota neprecīzi vai nav lietota vispār, termini, jēdzieni tiek izmantoti kļūdaini vai nepareizi.	Pamatojums un pierādījumi nav saistīti ar apgalvojumu.
Pretējā (konkurējošā) apgalvojuma pamatojums un atspēkojums	Precīzi formulēts pretējais apgalvojums, pretējā apgalvojuma atspēkošanā izmantoti fakti, kas ir pietiekami, lai to atspēkotu, atspēkojuma pamatojumā secināts, kāpēc konkurējošās apgalvojums ir mazāk nozīmīgs.	Pretējais apgalvojums ir atbilstoši formulēts. Pamatojums ir loģisks, bet varētu būt dziļāks vai ar precīzākiem un atbilstošākiem pierādījumiem, trūkst secinājuma.	Pretējais apgalvojums ir pamatots ar vispārīgiem pierādījumiem, kas ne vienmēr balstīti precīzos un atbilstošos faktos, nav atspēkojuma.	Pretējais apgalvojums netieši ieraugāms vai nepareizi interpretēts, kā arī nav atspēkots.	Pretējais apgalvojums nav ieraugāms.